

Aprendre a llegir amb la lectura compartida

Una altra lectura és possible

Mercè Agustí, Manel Ballart, Montserrat García Safont

La lectura compartida és una experiència d'aprenentatge col·lectiu en un entorn agradable, on el mestre o la mestra fa un ensenyament explícit de l'ús de les estratègies de lectura, per tal que els infants esdevinguin lectors independents.

PARAULES CLAU: lectura compartida, aprenentatge lector, alfabetització inicial, metacognició, escola Prat de la Manta (l'Hospitalet de Llobregat).

La nostra trajectòria com a mestres d'educació infantil i de cicle inicial pel que fa a l'ensenyament i l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura ha anat passant per diferents moments. Hem treballat a partir de metodologies analítiques i globals i, així com en l'escriptura hem trobat una guia en les aportacions d'Ana Teberosky, en la lectura, tot i haver potenciat experiències lectores dins i fora de l'aula, hem patit una certa insatisfacció. I no tant pel resultat assolit, sinó pel nostre paper en aquest procés i la manera com el vivien les nenes i els nens. Bàsicament, el que fèiem era comprovar els avenços o les dificultats que podia tenir l'alumne a l'hora de llegir, la velocitat lectora, la fluïdesa i la comprensió literal del text, sense aportar elements que facilitessin cap millora en aquest procés.

Aquesta inquietud es va veure incrementada amb l'arribada d'alumnat nouvingut en procés d'alfabetització, la qual cosa va precipitar la necessitat de fer un replantejament de com podíem ensenyar a llegir (o de com ensenyem a llegir).

En aquest punt, a través de l'assessorament en llengua, interculturalitat i cohesió social de l'Hospitalet de Llobregat, vam conèixer diverses experiències que tenien l'origen en el model de lectura compartida (*shared reading*) impulsat per Don Holdaway, a Nova Zelanda.

EN LA PRÀCTICA

Estratègies de lectura

1C

EN LA PRÀCTICA

Actualment, a l'escola Prat de la Manta, de l'Hospitalet de Llobregat, la pràctica de la lectura compartida s'ha convertit en un dels eixos de l'aprenentatge inicial d'aquesta matèria. És per això que, dins l'horari escolar, tenim un temps i uns espais amb materials específics per aprendre a llegir tots junts.

Característiques de la lectura compartida

La lectura compartida suposa un model explícit d'ensenyament i aprenentatge de la lectura inicial en què tant el professorat com l'alumnat sabem què farem: nosaltres, els mestres, farem de models en l'ús de les estratègies que utilitzen els bons lectors i les bones lectores, a més a més, les verbalitzarem, i els nens i les nenes practican de llegir utilitzant aquestes estratègies.

AMB VEU D'INFANT

Durant la lectura els bons lectors i les bones lectores...

- > Fan servir el dit de llegir.
- > Es fixen si el que han llegit sona bé o si ho han entès.
- > Si s'equivoquen o no ho entenen:
 - Tornen a començar a llegir la frase.
 - Miren els dibuixos per veure si els ajuden.
 - Tapen la paraula amb el dit i la van destapant a poc a poc.
 - Tornen a llegir la paraula i la frase a veure si ja l'entenen.
 - I si no l'entenen, demanen ajuda.

Quadre 1. Les estratègies del bon lector o de la bona lectora

La lectura compartida és una activitat interactiva en què la persona adulta (com a lectora competent) mostra de quina manera llegeix un text de grans dimensions davant del seu alumnat. Els infants observen com la mestra llegeix de manera fluida i expressiva. La mestra explicita les estratègies que va utilitzant per llegir el text i les estratègies que va utilitzant per entendre'l.

Al quadre 1, hi podeu veure com algunes de les estratègies que, com a mestres, ens proposem modelar durant la lectura (direccionalitat, autoregulació, recapitulació i síntesi periòdica de la informació, deducció d'implícits, etc.) són traduïdes a veu d'infant perquè les nenes i els nens puguin assumir-les com a pròpies i utilitzar-les després de forma autònoma.

En una activitat de lectura compartida, els infants se senten segurs pel fet de llegir junts i sense pressions, perquè poden seguir la lectura en silenci i afegir-s'hi quan vulguin. D'altra banda, tenen la sensació que llegeixen des del primer moment i, per tant, el seu concepte de lectors es construeix des de la satisfacció i l'èxit.

Un dels aspectes clau de la lectura compartida és que promou la relectura com a element fonamental en la fase d'alfabetització de l'alumnat i ens aporta tex-

La lectura compartida suposa un model explícit d'ensenyament i aprenentatge de la lectura inicial: els mestres, farem de models en l'ús de les estratègies que utilitzen els bons lectors

tos per fer la lectura guiada, ja sigui en petit grup o individualment i, també, per a la lectura independent amb un material adequat al seu nivell lector. En cada oportunitat que tenen de fer la relectura d'un text, assoleixen un aprenentatge nou, especialment quan es tracta de lectura independent.

Com ho fem?

Visiona el vídeo de lectura compartida a <http://guix.grao.com>

Tot i els diferents nivells en què apliquem la lectura compartida (educació infantil i cicle inicial de primària), hi ha uns trets comuns que cal tenir en compte.

L'ambient d'aula

Els infants seuen en grup, tots junts, mirant el text que llegirem (imatge 1). És important crear un ambient agradable en què tothom se senti inclòs i competent en allò que farem.

Imatge 1. Els nens i les nenes, en un ambient agradable, seuen al voltant d'un text perfectament visible per a ells

La tria dels textos

Els textos poden ser contes, poemes, notícies, etc. És important que siguin curts, a fi que permetin fer-ne el modelatge i la relectura posteriors.

És convenient que tinguin una estructura rítmica i repetitiva. El contingut ha d'estar vinculat als seus interessos i el vocabulari ha de ser l'adequat al nivell educatiu de

què es tracti, amb un punt de dificultat que permeti aplicar les estratègies lectores.

El format dels textos

Els textos poden ser murals o llibres, però sempre en format gran (imatges 2 i 3). La lletra ha de tenir una mida ben visible, amb una separació clara entre les paraules. Les il·lustracions han de facilitar la comprensió dels textos.

El text s'ha d'identificar amb un títol i amb el nom de l'autor o de l'autora, si n'hi ha.

La seqüència de treball de la lectura compartida

Vincle o connexió

- > Presentació del text.
- > Predisposició emocional per llegir.

EN LA PRÀCTICA

Estratègies de lectura

1C

Imatge 2. Els textos murals de gran format permeten que els nens i les nenes facin la relectura autònoma

Imatge 3. Els contes gegants constitueixen un altre material per practicar la lectura compartida

EN LA PRÀCTICA

- > Establiment del propòsit de la lectura.
- > Consciència del que es farà.
- > Indicis del contingut del text. És important que, abans d'enfrontar-se a la lectura del text, l'escolar pugui activar els

seus coneixements previs. Nosaltres n'hem de preveure les dificultats de vocabulari.

- > Exploració visual del text.
- > Plantejament de prediccions.

El modelatge

- > Lectura fluida i expressiva per part de la mestra i explicitant les estratègies, tant de mecànica lectora com de comprensió.

Les relectures

- > Pràctica interactiva amb l'alumnat: llegir tots junts, buscar paraules repetides o que comencin amb una lletra determinada, buscar lletres, etc.
- > Relectures guiades amb l'acompanyament de la mestra.
- > Relectures independents.

Parlar del text

- > Al llarg de la seqüència i en qualsevol moment, poden sorgir inferències i connexions amb altres textos, amb el món i amb nosaltres mateixos.

Aquesta seqüenciació es distribueix en diverses sessions mitjançant una periodicitat regular que ens assegura un treball continu.

És important deixar els textos en un lloc visible de l'aula, a l'abast de les nenes i dels nens, això en permetrà que realitzem les relectures espontànies.

La lectura compartida és, per a nosaltres, una experiència satisfactòria que suposa una mirada diferent sobre el paper de l'alumne i el rol de l'ensenyant en aquest procés

D'aquestes sessions de lectura compartida, se'n deriven pràctiques de lectura guiada i lectura independent (imatges 4 i 5), que també tenen un espai dins l'horari.

El que ens aporta l'experiència

En aquests moments, la lectura compartida és, per a nosaltres, una experiència satisfactòria que suposa:

- > Una mirada diferent sobre el paper de l'alumne i el rol de l'ensenyant en aquest procés.
- > Aconseguir que l'alumne sigui conscient del que ha de fer per aprendre (metacognició) i esdevingui un lector independent.
- > Un acompanyament sense tensions viscut des de la naturalitat, ja que els alumnes no se senten jutjats ni avaluats per la persona adulta.

És per tot això que diem que UNA ALTRA LECTURA ÉS POSSIBLE! ■

Imatge 4. Lectura guiada: l'alumnat llegeix el text amb el suport de la mestra

Imatge 5. Lectura independent: la satisfacció de llegir un text per un mateix és una bona motivació per llegir

REFERÈNCIA BIBLIOGRÀFICA

PARKES, B. (2000): *Read it again! Revisiting Shared Reading*. Portland, ME. Stenhouse.

BIBLIOGRAFIA WEB

- > www.xtec.cat/web/projectes/lectura/impuls-lectura/pract_aula
En aquesta web, hi trobareu una mostra del treball que realitzem.
- > <http://jaumecentelles.cat/tag/lectura-compartida/>
Resum de Jaume Centelles al seu blog (molt recomanable) sobre la lectura compartida.
- > <http://issitta.blogspot.com.es/2007/06/lectura-compartida.html>
Programa AILEM de Xile.

- > www.ocps.net/cs/services/cs/currareas/read/IR/bestpractices/SZ/Shared.Reading.pdf
Resum sobre la lectura compartida i els orígens que té (en anglès).
- > www.slideshare.net/guestf82c87/lectura-compartida
Presentació digital del programa AILEM de Xile.
- > www.pbs.org/teacherline/courses/rdla145/docs/elp4sharedread.pdf
Article de Brenda Parkes (en anglès) sobre lectura compartida.
- > <http://comprension-lectora.org/metacogni-que-un-misterio/>
Article d'Andrés Calero: «Metacogni... ¿qué?: Un misterio».

- > <http://comprension-lectora.org/la-lectura-repetida-una-estrategia-de-aprendizaje-temprano-de-la-fluidez-lectora/>
Article d'Andrés Calero: «Prácticas del aprendizaje temprano de la fluidez lectora».
- > www.youtube.com/watch?v=dhudjBBMtqQ
En aquest vídeo, s'hi pot veure una seqüència de treball de lectura compartida al llarg d'una setmana.
- > www.youtube.com/watch?v=r-cFWeTMZis
Vídeo de lectura guiada a partir de textos treballats en la lectura compartida.

Aquest article fou rebut a GUIX: ELEMENTS D'ACCIÓ EDUCATIVA el mes d'octubre de 2013 i acceptat el mes de març de 2014 per ser-hi publicat.

EN LA PRÀCTICA

HEM PARLAT DE:

- Estratègies de lectura.
- Estratègies d'ensenyament-aprenentatge / estratègies internes.

AUTORIA

Mercè Agustí Quilez
Manel Ballart Macabich

Mestres de l'escola Prat de la Manta. L'Hospitalet de Llobregat
magusti5@xtec.cat
mballar4@xtec.cat

Montserrat Garcia Safont
Mestra i assessora LIC de l'Hospitalet de Llobregat
mgarg538@xtec.cat